

štva pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah dne 24. februarija odobrujejo enoglasno izstop naših slovenskih poslancev iz dežel. zbora v Gradcu dne 8. febr. 1895 zaradi nezaslišanega, nikakor opravičenega postopanja liberalne nemške večine glede slovenskih razredov na celjski nižji gimnaziji in se jim izreče za ta moški korak srčna zahvala in zaupanje.

Peveci, izurjeni po gospodu nadučitelju M., nastopili so prvokrat. Peli so med drugimi »Slovenec sem in »Domovina, mili kraj«, lepo in zbrano; pokazali so, kaj zamore pridnost in navdušenost za lepo slovensko pesem. Koncem se je zapela cesarska pesem, katero je obilno občinstvo stojé poslušalo.

To društvo ima svoja pravila od visoke c. kr. namestnije z dne 4. januarja 1871 potrjena; nastopilo je torej 25. leto svojega obstanka. Pred dvema letoma terjal je nekdo — tudi v »Slov. Gospodarju« — raj polit. društvo preneha in naj se ustanovi »bralno društvo«. Odbor v to ni privolil. To društvo ima že svojo zgodovino. Prebilo je svoja prva burna leta; ko so o Giskrovi dobi politični valovi v Avstriji hudo pluskali na slovanske narode; ko so v Ptujju vse strune napeli, da bi pri volitvi v državni zbor jedinega poslanca za slovenski Štajar, blagega gosp. M. Hermana, odstranili, volilci od Sv. Lovrenca v Slov. gor. so stali trdno, ko so celo v Halozah nekateri z našimi nasprotniki potegnili; rogaški okraj pa je bil skoraj ves v nasprotnem taboru. Kakor podoba kaže, čakajo nas sedaj tudi burni časi; to društvo pa bo tudi zanaprej storilo svojo dolžnost.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

V. Kosar župnik in dekan Kozjanski.

„Pasite čedo božjo med vami, oskrbljajoč jo ne po sili, nego prostovoljno po božji volji“. (1 Petr. 5, 2.)

Kozjanska fara bila je ponosna, ko je slišala, koga dobi za župnika, gg. provizor in kaplan pa sta ugibala, kateri njiju bo prestavljen, ker oba bila bi rada ostala na strani župnika Kosarja. Ranjci je namreč želel s svojimi kaplani živeti kakor brat z brati, zato pa so ga gospodje tudi ljubili in spoštovali kakor svojega očeta. Eden njegovih kaplanov nam piše: »Najbolj srečna leta sem preživel na njihovi strani, bili so mi predober oče«; in enako se izraža drugi gospod, rekoč: »Do mene imeli so očetovsko ljubezen, od nobene kaplanije se nisem tako težko ločil«.

Kaplanom zboljšal je dohodke, da so bili prav zadovoljni poleg njega. Dajal jim je razven obeda in večerje tudi zajutrek, postrežbo in perilo, in še belo stolo t. j. pri vpeljavanju žen in pri pogrebu otrok. Pri nastopu rekel je gospodu: »Obed in večerjo sem vam dolžen dati; ker so pa vaši dohodki pičli, imeli boste od mene tudi zajutrek, postrežbo in perilo. Ako utegnejo sosedni duhovniki mene priti obiskat, in bi jaz slučajno ne imel časa jih sprejeti, pošiljal jih bom k vam; vi pa pošljite vselej, kadar bodo duhovni tovariši pri vas, v mojo klet po vina«.

»Ko sva bila neki zimski večer — tako piše njegov kaplan — pri večerji, potrka nekdo in prosi, naj grem bolnika obhajat. Huda burja je razsajala in treba je bilo iti na spoved vrh Veternika, na najtežavnejši kraj fare. O kako so me omilovali, da morem v takem vremenu in po takih potih hoditi; skrbelo jih je, da se ne prehladim. Ko pridem domov ravno ob pol dvanajsti

uri, potrka hišinja, ter ponižno vpraša: »Gospod, kaj želite, ali vina ali čaja?« Rečem: »najprej vina, potem čaja«, in precej bilo mi je postreženo. Hišinja morala je bedeti do polnoči, tako je župnika skrbelo zdravje njegovega kaplana. Pri mizi bilo je pravo, domače veselje. Pred jedjo in po jedi molilo se je na glas, in na to je sledilo duhovno branje, ki je potem dalo povod razgovarjanju bodisi o bogoslovskih predmetih, bodisi o pastirskih slučajih. Meseca maja 1869 nastopi bolehen gospod kaplanijo, a že v jeseni mora pustiti službo; ne sme pa zapustiti Kosarjevega farovža, dokler meseca februarja ne umrje. Ves čas imel je bolnik najlepšo postrežbo, pokojnik obiskal ga je mnogo mnogokrat in mu slednjič še oskrbel lep pogreb, vse za — Bog plati. —

Duhovniki iz dekanije so svojega dekana kaj radi obiskali; ni pretekel teden, da bi ne imel več gostov pri mizi. Naj je še bilo toliko opraviti, žrtvoval je ljubeznivo gostoljubnosti nekoliko časa več, kakor je bilo navadno odločenega za obed. Obiskaval pa je čestokrat tudi on sosedne duhovnike; vsaj vsaki mesec po dvakrat peljal se je zdaj tega, zdaj drugega obiskat. Take male veselice povzdgal je Kosar z duhovitimi napitnicami, v katere je vpletal mičnih in dišavnih govorniških rožic, katere je bilo res veselje poslušati. Pri mizi vodil je navadno le on zabavo, in je vedel vedno kaj novega in zanimivega povedati ali iz svojih bukev, ali iz življenja ali iz pastirstva. Dobremu dovptu se je rad nasmeljal, in če so sedeli okolo njega gospodje po božjem srcu, da so si bili domači, bil je časih tudi sam jako dovpten.

Njegovo blago srce pa tudi revnega in bolnega duhovnika ni zavrlo. Vzel je v svojo hišo in povabil k svoji mizi duhovnika, ki je bil večkrat čisto zgubljen. Ko ga drugi duhovniki niso več radi sprejeli, usmili se ga Kosar in mu daje prav po ceni vsega, kar mu je bilo treba. Ker je ljubil bolnik kupico vina, dajal je pokojnik pri obedu skorej da vsak dan vrh navadne merice še za poboljšek vina prinesiti, in še tudi za večerko mu je obljubil dostojno mero vina, toda samo pod tem modrim pogojem, da ostaja lepo doma in ne obiskuje več gostilnic. Sploh je z njim tako lepo ravnal, kakor je to le rajni Kosar mogel, zato pa je tudi rešil dušo rajnega brata. Vsa ta požrtvovalna ljubezen in gostoljubnost pa je tem večje vrednosti, ker je bilo znano, da ni bil brez dolgov.

Župnik Kosar poprijel se je kakor dober in zvest hlapec vseh župnijskih opravil. Imel je vsako nedeljo in praznik rano božjo službo. Njegove izvrstne pridige sezale so poslušalcem globoko v srce, le — predolge so bile; poslušalci, namreč večinoma kmečkega stanu, ne morejo dolgo brez odmora zbranega duha biti; proti koncu so se utrudili. Tudi krščanski nauk je sam razlagal, in sicer tako priprosto in azumlrjivo, da župljani z lahka niso zamujali njegovega nauka. Vsak dan je pogledal v spovednico, je-li kaj opraviti, in ponosno je zapisal v farno kroniko, da ni tedna v letu, da bi v župnijskicerkve ne pristopilo vsaj petdeset vernih k mizi božji. V adventnem in postnem času bil je včasih celi dan v spovednici, izvzemeši kratki odpočitek pri obedu. Poslušal je dolge spovedi, katere so večkrat cele ure trajale, in to ne samo svojih domačih župljanov, nego tudi ljudskih ovčic, katere so v Kozjem zasledile dobrega pastirja. Velikonočno izpraševanje je pri vseh stanovih sam opravljal, da je svoje ovce spoznaval ter se osebno prepričal, kako so posamezni podučeni v krščanskem nauku. Za lepoto hiše božje imel je skrbne oči. Zapuščeno podružnico Sv. Heme je popolnoma prenovil, na pokopališču je postavil nov križ, in tudi v farni cerkvi bilo je marsikaj popraviti.

Toda ne samo v dušnih zadevah, nego tudi v gmoletnem obziru dobivali so župljani pri Kosarju dobrega sveta, če je bilo treba, tudi dejanske pomoči. Njegov kaplan nam piše: »Tukaj le eden izgled njegovega dobrega srca. Nekega dne ga prosi reven župljan za posojilo. Potreboval je takoj denar, sicer bi trpel veliko škodo. Kosar poišče ves svoj denar, kar ga je imel, a bilo je še premalo. Tedaj pride meni v kaplanijo, in me praša, koliko denarja bi mu mogel posoditi? Ko mu povem svoto, razvedri se mu lice in smehljaje pravi: dobro je! in mi zaupa tudi skrivnost, da hoče rešiti kmeta, a da nima sam dovolj denarja. Oba torej zloživa potrebno svoto, a obema vkupe ni ostal več petak v žepu. Meni je naskorem vrnil delež, kako dolgo je pa on čakal na denar, ali se mu je sploh kaj vrnilo, o tem pratika ne govori.«

Ko se je pokazala potreba farovž pre narediti, zadela je velika svota stroškov župnika; kar bi namreč imeli župljani plačati, prevzel je on, da farani niso postali nevoljni. Pač se nahaja le redko župnik, do katerega bi imeli župljani toliko srčne ljubezni in globokega spoštovanja, kakor so ga imeli Kozjani do blagega svojega duhovnega pastirja.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

»Prepričali smo se, da je treba pri zbiranju tvarin za kompost marsikaj preudarjati. Človek bi moral biti učenjak, kadar bi si hotel dober kompost napraviti!« — No, to ravno ni treba. Da je le dober gospodar in da zna nekoliko računati!

»Kaj pa, ko bi nam naredili tak račun?« — Dobro, pa začnimo! Zvozili smo n. pr. 40 q zemlje, krompirjeve zeli 10 q, mahú 10 q, tropin 20 q, listja 10 q, žaganja 20 q, pepela 10 q, premogovih saj 5 q in gnoja iz stranišča 20 q. Koliko redilnih snovij imamo v teh tvarinah?

	dušca	kalija	fosf. kisline
V 40 q zemlje	kg: 0.45	0.172	0.12
> 10 > kromp. zeli	> 4.9	4.3	1.60
> 10 > mahú	> 10.5	3.4	1.6
> 20 > tropin	> —	16.0	4.0
> 10 > listja	> 10.0	2.3	2.04
> 20 > žaganja	> 12.0	1.7	0.8
> 10 > pepela	> —	100.0	60.0
> 5 > premog. saj	> 12.0	0.5	2.0
> 20 > stran. gnoja	> 7.0	5.6	4.0
145 q	kg: 56.85	132.972	76.16

Če cenimo dušec poprečno po 30 kr., kalij in fosforovo kislino pa poprečno po 20 kr., tedaj je tak kompost vreden 58.90 gld. Pri tem pa nismo vrednosti organskih snovij za fizikalčno izboljšanje v poštev vzeli. Na enak način moremo zračunati vrednost posameznih tvarin za kompost. Imamo n. pr. na oddaljenem travniku 10 q mahú, ali se splača spravljati ga na kompost? Ako računamo, da je v mahu dušec vreden 45 kr., potem je ta mah vreden za kompost 6.90 gld.

Po vsebini je mah 2krat več vreden nego živinski gnoj, ima več nego 2krat toliko dušca, enako množino fosforove kisline, pa le manj kalija. Da se njegova korist popolnoma izkoristi, odvisno je le od tega, kako se na kompostu z njim ravna, kako se rastlinska hrana v njem za rastline pripravlja. Na enak način moremo preračunati vrednost vsake tvarine in preudarti, je-li dobimo

rastlinske redilne snovi v teh tvarinah ceneje, ali ako jih nakupimo v umetnih gnojilih.

Dobimo n. pr. 1 q pepela po 1 gld.; čisti pepel ima 8% kalija pa 4% fosforove kisline. Kalij in fosf. kislina sta enake vrednosti, torej nas stane v pepelu 1 kg kalija ali fosf. kisline okoli 8½ kr., med tem ko bi morali n. pr. kalij v kajnitú plačevati po 25 kr. Če pa nam pride 1 q po 4 gld., tedaj je pametneje kajnit kupiti. Pa tudi, če pepel ni čist, ako ima mnogo smetij primešanih in morda le po 4% kalija in le po 2% fosf. kisline, bode 1 q jedva vreden 1 gld. 50 kr. Pri nakupovanju pepela torej treba opreznosti.

Imamo pa v bližini kako pivovarno, ki nam prodaje ječmenove klice. Koliko se te vredne? 1 q ima okoli 3.6 kg dušca po 45 kr. = 1.62 gld., 2.8 kg kalija po 15 kr. = 0.70 gld., 1.8 kg fosf. kisline po 30 kr. = 0.54; torej vkup 2.86 gld. Ker pa vendar nimajo vedno enake množine redilnih snovij, moramo jih nižje ceniti, zlasti če niso prav čiste.

V kompostu, kakor smo ga prej sestavili, bode posebno fosforove kisline primanjkovalo. Da pognojimo 1 ha vinograda, dati mu moramo 25.30 kg dušca, 50 kg kalija in 50 kg fosforove kisline. 56 kg dušca v našem kompostu zadostuje za 2 ha, kalija je več nego za 2½ ha, ali fosforove kisline jedva za 1½ ha. Ker pa v zemlji večinoma primanjkuje fosforove kisline, ne bomo dušca dobro izkoristili; kajti ako imamo n. pr. v zemlji 56 kg dušca, pa le 76 kg fosf. kisline, bodemo približno le toliko pridelali, kakor ako je v zemlji le okoli 45 kg dušca in 76 kg fosf. kisline.

Da spravimo torej vse rastlinam potrebne snovi v pravo razmerje, dopolniti moramo pomanjkujočih 24 kg fosforove kisline z umetnimi gnojili n. pr. s koščeno moko. Ako pa hočemo, da nam bode ta množina komposta zadostovala za 5 ha vinograda, pomnožiti moramo s njem dušca za okoli 150 kg, torej za 150 — 56 = 94 kg, kalij na 250 kg, torej za 250 — 133 = 117 kg, fosforove kisline pa tudi na 250 kg, torej za 250 — 76 = 174 kg. To dosežemo s koncentriranimi gnojili n. pr. z žveplenokislím amonijakom z blizu 4 q, s kajnitom z blizu 10 q in pa s Thomasovo žlindro z blizu 9 q. S tem pomnožimo torej kompost samo za 23 q, pa moremo z njim več nego 2krat toliko vinograda gnojiti. Pa naj bode dovolj računanja. (Dalje prih.)

Žitne cene v Mariboru od 23. febr. do 2. marc. Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 30 kr., rž 4 fl. 20 kr., ječmen 4 fl. 20 kr., oves 3 fl. 30 kr., turšica ali koroza 5 fl. 30 kr., proso 4 fl. 40 kr. in ajda 4 fl. 90 kr.

Sejmovi. Dne 9. marcija v Poličanah (svinjski sejem) in v Slov. Gradcu. Dne 11. marcija pri Sv. Juriju ob Taboru, v Strassu, na Spod. Polskavi, v Kostivnici, pri Kapelah, v Orešju in Mariboru. Dne 12. marcija v Št. Juriju ob juž. železnici, v Selnici ob Dravi in pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Dne 13. marcija v Imenem (svinjski sejem). Dne 14. marcija na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem). Dne 15. marcija na Zdolah.

Dopisi.

Iz Konjic. (Posojilnica.) Dne 28. svečana 1895 je imela posojilnica v Konjicah svoj redni občni zbor, pri katerem so se enoglasno sledeče svote za dobre namene odločile: a) šola v Tepinah dobi 120 gld.; b) šola konjiške okolice 80 gld.; c) dijaška kuhinja v Mariboru 25 gld.; d) dijaška kuhinja v Celju 25 gld.; e)